

Molenstraat 45
B-3300 Tienen
Belgium
Tel 016/81 51 71
Fax 016/82 04 68
e-mail :irbab@irbab.be

**PROTOCOL GELDIG VOOR HET JAAR 2002 VOOR DE AANLEG,
DE OPVOLGING EN HET ROOIEN VAN DE PERCELEN VOOR
WORTELPRODUCTIE VAN TRANSGENE SUIKERBIETEN,
EVENALS VOOR HET BEHEER VAN HET AFVAL AFKOMSTIG
VAN DEZE PERCELEN**

Dit document heeft als doel een protocol op te stellen voor de aanleg van proeven met GG (genetisch gemodificeerde) suikerbieten. Dit protocol, dat geldig is voor 2002, omschrijft de te volgen modaliteiten voor de aanleg, de opvolging en het rooien van de verschillende proeven voor het kweken van GG suikerbietwortels. Dit protocol heeft eveneens betrekking op het beheer van het afval afkomstig van deze proefpercelen en dit teneinde de garantie te bieden dat geen enkele soort GG suikerbiet als voedsel voor mens of dier zal gebruikt worden.

Aangezien de risico-evaluatie van genetisch gemodificeerde organismen en dus ook transgene planten geval per geval (rekening houdend met het transgen, de ouderplant, het leefmilieu,...) gebeurt en het protocol algemene maatregelen oplegt, kunnen de Bioveiligheidsraad en de Bevoegde Overheid bijkomende proefvoorwaarden eisen, die niet in dit protocol beschreven staan.

Dit protocol is evolutief en zal in functie van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische ontwikkelingen aangepast worden.

1. VERANTWOORDELIJKHEDEN

1.1. NOMENCLATURA

De verantwoordelijke personen voor de uitvoering van de proeven zijn:

- 1) **De houder of kennisgever**: de aanvrager van de toelating om een proef met GG bieten aan te leggen, normaal de firma die eigenaar is van het transgen;
- 2) **De uitvoerder** : instelling die de proef aanlegt in opdracht van de houder en steeds onder verantwoordelijkheid van de houder;
- 3) **De proefhouder** : landbouwer bij wie de proef aangelegd wordt. Hij zal duidelijk ingelicht worden over de verplichtingen die verbonden zijn aan dit soort proeven (bv. Verspreiding van de resten GG bieten op het proefperceel, soort en duur van de opvolging,...).

De houder, de uitvoerder en de proefhouder kunnen een in hetzelfde orgaan zijn. Indien dit niet het geval is, zullen alle drie door een contract gebonden worden. De verantwoordelijkheden van iedere partij zullen in dit contract bepaald worden. Een kopie van de contracten die de verschillende partijen binden, wordt bij het Ministerie van Middenstand en Landbouw overgemaakt en dit vóór de aanleg van de proeven.

1.2. LOGBOEK

De houder en de uitvoerder houden een 'logboek' bij, waarin ze de verrichtingen opgenomen in dit protocol registreren. Op het einde van de veldproeven richten ze aan het Ministerie van Landbouw als bijlage van het jaarlijkse activiteitenverslag (punt 12.1) een kopie van hun 'logboek'.

Handeling	Verantwoorde- delijke	Datum	Opmerking(en)
Keuze van het proefperceel	Uitvoerder		
Inlichting van het Ministerie door de houder over de exacte ligging van de GGO-proefvelden en hun oppervlakte	Houder		
Levering van de GG zaden van de houder aan de uitvoerder	Uitvoerder Houder		
De houder is verantwoordelijk voor het vervoer van de GG zaden	Houder		
Inlichting van het Ministerie door de uitvoerder over de zaaidata en dit tenminste 1 week vooraf	Uitvoerder		Brief, fax of e-mail
Bevestiging aan het Ministerie van de zaaidata daags tevoren			
Plaatsing van de randen	Uitvoerder		
Zaaiwerkzaamheden	Uitvoerder		Aanwezigheid van 1 verantwoordelijke en/of technicus belast met de proeven
Beheer van de zaadoverschotten (gekozen oplossing volgens punt 3.3)	Houder Uitvoerder		
Vereiste werkzaamheden tijdens de groeiperiode	Uitvoerder		
Inlichting van het Ministerie door de uitvoerder over de data van de oogst en oogstvernietiging tenminste 1 week vooraf	Uitvoerder		Brief, fax of e-mail
Bevestiging aan het Ministerie van de vernietiging/oogstdata daags tevoren			
Vernietiging van de bieten die niet bestemd zijn voor het rooien	Uitvoerder		Aanwezigheid van 1 verantwoordelijke en/of technicus belast met de proeven
Inlichting van het Ministerie door Subel over de stardata van de rooicampagne	Subel		
Inlichting van Subel door het Ministerie over de suikerfabriek waarvan het cliënteel een proef met GG	Ministerie		

suikerbieten aangelegd heeft			
Oogst van de bieten	Uitvoerder		Aanwezigheid van 1 verantwoordelijke en/of technicus belast met de proeven
Bemonstering van GG bieten (punt 6.5)	Houder Uitvoerder		
Analyse van de bieten	Uitvoerder		
Mededeling aan het Ministerie 1. van de fabriek waarnaar de niet-transgene bieten, die door de uitvoerder geteeld werden, vervoerd worden; 2. van de bietenontvangstcentrum waar de GG suikerbieten geanalyseerd worden.	Uitvoerder		
Vernietiging van de bieten –na analyse- (oplossing te bepalen volgens punt 8.2): ✓ Het storten, ✓ Verbranding, ✓ Verspreiding op het proefperceel, ✓ Compostering.	Uitvoerder Houder		Aanwezigheid van 1 verantwoordelijke en/of technicus belast met de proeven
In geval van storten (8.2.1), toezegging van de verantwoordelijke van de stortplaats om de verwijdering om de bieten te bedekken om opslag te vermijden	Stortplaats-beheerder		
In geval van verbranding (8.2.2), een attest van afvalvernietiging moet afgeleverd worden met melding van de vernietigde hoeveelheid.	Verbranding bedrijf		
In geval van vernietiging van de bieten na analyse door verspreiding en inwerking op het proefveld, akkoord van de proefhouder (8.2.3)	Houder Uitvoerder		
Bepaling van de keuze voor de volgende teelt	Houder Uitvoerder		
Opvolging van de opslag in de volgende teelten gedurende (punt 10.1(a) of (b))	Uitvoerder		

2. LIGGING VAN DE PROEVEN

2.1. RANDEN EN/OF OMSLUITING VAN DE PROEF

Het tijdstip van de oogst van de proef bepaalt of de proef met een rand omgeven moet worden of ingesloten moet worden in een veld met een andere teelt (zie ook punt 6.1) :

- 1) Als de oogst en/of de vernietiging van de proef **vóór het begin van de bietencampagne** gepland is, kan de proef ingesloten worden in een bietenveld op voorwaarde dat een rand

van ten minste 5 m breed van raaigras of naakte onbegroeide grond aanwezig is. Tot op het moment van het rooien moet de rand aanwezig blijven.

- 2) Als de oogst en/of de vernietiging van de proef **na het begin van de bietencampagne** gepland is, moet de proef eveneens omgeven worden door een rand van ten minste 5 m breed van raaigras en op ten minste 25 m van een ander bietenveld liggen. Tot op het moment van het rooien moet de rand aanwezig blijven.

2.2. MEDEDELING VAN DE LIGGING VAN DE PROEFVELDEN EN VAN DE DATA VAN DE BIETENCAMPAGNE

Het Ministerie van Middenstand en Landbouw beheert de informatie-uitwisseling tussen de verschillende partijen.

Een overzicht van de zaai- en vernietigings/oogstdata van de proefpercelen zal aan het Ministerie van Middenstand en Landbouw overgemaakt worden per brief, per fax of per e-mail (Bijlage 2) en dit minstens een week op voorhand.

De eventuele wijzigingen in geval van uitstel zullen ten laatste daags tevoren medegedeeld worden.

De uitvoerder moet met de zoneverantwoordelijke van de buitendiensten (Bijlage 1) van het Ministerie van Middenstand en Landbouw rechtstreeks contact opnemen enkel in het geval wanneer de zaai of de vernietiging/oogst vóór de voorziene datum gepland is.

3. ZAAIWERKZAAMHEDEN

De exacte ligging van de proefvelden van transgene bieten zal door het Ministerie aan de suikerproducenten (SUBEL) meegedeeld worden met inachtnaam van de richtlijnen inzake informatie van het publiek. SUBEL zal aan het Ministerie de geplande data van het begin van de rooicampagne voor elke fabriek meedelen.

3.1. ZAADCONDITIONERING

Twee oplossingen worden aan de kennisgevers voorgesteld:

1. De zaden van GG bieten zullen in verzegelde doosjes of zakjes van een specifieke kleur (te bepalen) geconditioneerd worden en moeten duidelijk onderscheidbaar zijn van de andere verpakkingen. Het etiket moet het volgende vermelden : ‘*Voor GGO proeven*’, het transgene karakter, het type van proefneming, de code van het monster, het nummer van de Ministeriële toelating en het benaderende aantal zaden dat in de verpakking aanwezig is.
2. De zaden van GG bieten zullen in verzegelde doosjes of zakjes van een specifieke kleur (te bepalen) geconditioneerd worden en moeten duidelijk onderscheidbaar zijn van de andere verpakkingen. Het etiket moet het volgende vermelden : ‘*Voor GGO proeven*’. Een begeleidend document met al de andere gegevens (het transgene karakter, het type proefneming, de code van het monster, het nummer van de ministeriële toelating) zal aan de doosjes/zakjes toegevoegd worden.

Het transport van doosjes of zakjes moet in gesloten voertuigen gebeuren. De houder is verantwoordelijk voor het transport van de GG zaden van de houder aan de uitvoerder.

3.2. ZAAIMACHINE EN LEEGMAKEN VAN DE ZAAIMACHINE

Het leegmaken van de zaaimachine moet op het proefperceel gebeuren. De zaaimachine moet aangepast zijn om onmiddellijk na de zaai van ieder perceel en tot het laatste zaadje geledigd te kunnen worden in een adequaat recipiënt dat onmiddellijk na zaai op correcte wijze afgesloten kan worden. Indien de zaden van GG suikerbieten met andere zaden gemengd worden, zal het volledige mengsel als transgeen materiaal beschouwd worden en vernietigd worden zoals hieronder beschreven.

3.3. BEHEER VAN DE ZAADRESTEN

Het resterende zaad moet :

- 1) Ofwel achter slot en grendel bewaard worden door de uitvoerder met het oog op een later gebruik (bv. OHB proeven);
- 2) Ofwel teruggegeven worden aan de houder die een ontlastingsbewijs (decharge) zal ondertekenen ten gunste van de uitvoerder. De houder is verantwoordelijk voor het transport van de zaadoverschotten;
- 3) Ofwel vernietigd worden door een erkend orgaan in analogie met wat er gebeurt bij de vernietiging van zaden die fungiciden of insecticiden bevatten.

4. WERKZAAMHEDEN TIJDENS DE GROEIPERIODE

4.1. UITDUNNINGSWERKZAAMHEDEN

Indien er planten uitgedund moeten worden, zullen deze gerooid en uit de rij uitgetrokken worden. Ze worden op het transgene proefveld achtergelaten tot zij volledig verdroogd zijn. De planten die in staat zijn opnieuw wortel te schieten en dus te groeien op het veld, bijvoorbeeld onder vochtige omstandigheden, zullen regelmatig vernietigd worden.

4.2. VERWIJDERING VAN SCHIETERS

Gedurende de ganse groeiperiode moeten de proefvelden gecontroleerd worden op het optreden van bietenschieters. Een wekelijkse controle moet verzekerd worden vanaf het optreden van de eerste schieters. Indien er schieters aangetroffen worden, moeten ze voor de bloei uit de rij uitgetrokken worden en op het transgene proefveld achtergelaten worden tot zij volledig verdroogd zijn. Indien er zaadvorming opgetreden is, moeten ze van het veld verwijderd worden. Ze moeten hermetisch ingepakt en verbrand moeten worden.

N.B. De verwijdering van schieters betreft uiteraard niet de velden bestemd voor de zaadproductie.

Een uitzondering wordt toegestaan voor alle veldproeven die het opschieten van bieten tot

zaadvorming onderzoeken.

5. Vernietiging van de bieten die niet bestemd zijn voor het rooien

5.1. ODERPLOEGEN VAN DE BIETEN

De bieten die niet bestemd zijn om te rooien, zoals bijv. deze afkomstig van herbicide efficiëntieproeven, moeten onmiddellijk na de laatste waarnemingen vernietigd worden. **Ten laatste acht dagen voor het begin van de bietencampagne**, moeten ze verhakseld worden en in de grond ondergeploegd worden. In de mate van het mogelijke en op voorwaarde dat het Ministerie van Middenstand en Landbouw zijn akkoord geeft, moeten ze bij voorkeur vooraf (± 1 maand) bespoten worden met een door de houder gekozen selectieve of niet- herbicide, en onder voorbehoud het Ministerie ervan op de hoogte te brengen door middel van het 'logboek'. Deze bespuiting zal enkel uitgevoerd worden indien als er geen schadelijk risico bestaat voor de naburige bieten die voor de oogst bestemd zijn.

6. Rooien en vervoer van de bieten naar het laboratorium

6.1. ROOITIJDS TIP

Zonder uitdrukkelijke toegestane afwijking toegestaan door het Ministerie voor specifieke projecten (bv. studies van de vorstresistentie, de opbrengstproeven, ...) moeten de percelen van GG bieten ten laatste acht dagen vóór het begin van de bietencampagne vernietigd en/of gerooid worden, om zodoende elke kans op levering aan de suikerfabriek te vermijden.

Indien een afwijking bekomen werd voor het rooien na het begin van de bietencampagne, dienen de voorzorgsmaatregelen betreffende de randen van het perceel genomen te worden, zoals beschreven in punt 2.1.

Indien percelen voor het begin van de bietencampagne niet gerooid kunnen worden omwille van slechte weersomstandigheden bijv., moet de uitvoerder het Ministerie hiervan op de hoogte brengen door een aangetekend schrijven met verduidelijking van de reden. De uitvoerder moet er uiterst nauwlettend op toezien dat geen enkele GG biet aan de suikerfabriek geleverd wordt, en dit door de percelen duidelijk aan te duiden. Hij moet ze zo vlug mogelijk vernietigen of rooien. Hij moet regelmatig contact opnemen met de proefhouder, de landbouwkundige van de suikerfabriek en de loonwerker om alle vergissingen uit te sluiten. Hij houdt het Ministerie op de hoogte over de voortgang van deze proef.

6.2. BEHANDELING VAN BIETENBLADEREN EN -KOPPEN

De uitvoerder zorgt ervoor dat de bladeren en koppen bij het rooien fijn verhakseld worden en homogeen verspreid worden op het veld. Ze mogen op geen enkele wijze als diervoeding gebruikt worden.

6.3. DE BIETEN DIE IN EEN MOBIELE BIETENONTVANGSTINSTALLATIE BEMONSTERD WORDEN

Behalve de genomen raspelstaaltjes, moeten de te bemonsteren GG bieten in een mobiele ontvangstinstallatie op het proefveld blijven.

6.4. DE BIETEN DIE IN EEN VASTE BIETENONTVANGSTINSTALLATIE GEANALYSEERD WORDEN

De GG bieten, die in een vaste bietenontvangstinstallatie ontvangen en geanalyseerd worden, moeten in zakken ingepakt worden die door een identificatieklever of door een zichtbaar kleurstreepje te onderscheiden zijn van de zakken voor gewone bieten.

Deze zakken zullen gescheiden aangevoerd worden naar het laboratorium om er geanalyseerd te worden.

In België, mag o.a. het suikergehalte van de GG bieten door het laboratorium van het KBIVB geanalyseerd worden. Voor wat betreft de analyses van bv. de samenstelling van de GG bieten, kunnen deze analyses uitgevoerd worden door andere laboratoria, vermeld in het logboek.

De bieten die geanalyseerd worden in een bietenontvangstinstallatie gelegen in het buitenland, worden onder de verantwoordelijkheid van de houder geanalyseerd die ook de geldende reglementering dient na te leven.

6.5. Bemonsteringen van GG bieten

Alle bemonsteringen van GG bieten en het vervoer ervan buiten het proefperceel (i.v.m. de mobiele en vaste bietenontvangstinstallatie) moeten in het logboek vermeld worden.

7. ANALYSE VAN GG BIETEN

7.1. BEMONSTERING VAN RASPEL DOOR EEN MOBIELE BIETENONTVANGSTINSTALLATIE

De in een mobiele bietenontvangstinstallatie bemonsterde GG bieten moeten na analyse ondergeploegd worden, zoals hierboven beschreven. De bietenontvangstinstallatie moet daarna grondig gereinigd worden. De monsters van het raspel moeten in gesloten containers naar de laboratoria vervoerd worden.

7.2. ANALYSE IN DE VASTE BIETENONTVANGSTINSTALLATIE VAN HET KBIVB

7.2.1. Bewaring van de zakken of bakken die GG bieten bevatten

De zakken of bakken die GG bieten bevatten, moeten gescheiden van de gewone bieten bewaard worden, zodat vergissingen uitgesloten zijn.

7.2.2. Hergebruik van de zakken of bakken

De lege zakken van GG suikerbieten mogen enkel hergebruikt worden voor proeven met GG suikerbieten. Ze moeten op het einde van de bietencampagne grondig gereinigd worden.

Daarentegen kunnen de lege bakken die GG suikerbieten bevatten hebben hergebruikt worden voor allerlei proeven onder voorbehoud van een grondige reiniging.

7.2.3. Behandeling van GG bieten en reiniging van de vaste bietenontvangstinstallatie

De GG suikerbieten moeten afzonderlijk in de bietenontvangstinstallatie behandeld worden. Na het wegen en het wassen van de bieten en na de raspstelstaalname, moeten alle resten van deze GG suikerbieten in een aparte container uitgestort worden (door middel van een onderscheidbaar fixatiesysteem of door middel van een transporteur die voor de suikerfabriek geen leveringsbadge bezit), die niet met andere containers verward kan worden. Na de analyse moet de bietenontvangstinstallatie grondig gereinigd worden of ten minste volledig uitgeborsteld worden : verwijdering van stukken biet, worteltjes, bladeren,... Na reiniging moeten tenminste 5 zakken of bakken met gewone bieten door de ontvangstinstallatie gepasseerd worden, waarvan de resten eveneens in dezelfde aparte container opgevangen worden.

Daarna wordt deze container naar de vernietigingsplaats gebracht.

8. Vernietiging van de GG bieten na analyse

8.1. Vernietiging van het raspstel na analyse

Na analyse moet het raspstel volgens de geldende regels verbrand worden, rekening houdend met het gehalte aan lood.

8.2. Vernietiging van de resten bieten na analyse

De verantwoordelijkheid voor de vernietiging van de bietenresten na analyse in de bietenontvangstinstallatie van het KBIVB ligt bij de houder maar kan aan de uitvoerder toevertrouwd worden. In dit geval moeten de houder en de uitvoerder met de vernietigingswijze overeenkomen en dit bij het opstellen van het contract tussen beide partijen. Betreffende de rassenproeven zal het ganse proefveld als genetisch gemodificeerd beschouwd worden en zal vernietigd worden zoals hieronder beschreven.

Hij kiest voor de volgende oplossingen :

- 1) storten,
- 2) verbranden,
- 3) verspreiden op het proefveld en onderploegen,
- 4) compostering.

8.2.1. Het storten

Het storten moet volgens de door de wet opgelegde modaliteiten gebeuren na aanvraag bij de bevoegde overheden. Een attest dat bewijst dat de bieten snel bedekt zullen worden ten einde opslag

en zaadvorming te vermijden zal gevraagd worden aan de stortplaatsverantwoordelijke. Het beheer en de uitvoering van het storten kan door de houder aan de uitvoerder toevertrouwd worden.

8.2.2. Verbranden

Het verbranden gebeurt door een erkende firma die een attest van afvalverbranding aflevert, met vermelding van het verbrande hoeveelheid. Het transport gebeurt per afgedekte container en de aanwezigheid van de verantwoordelijke en/of de technicus belast met de GG suikerbietenproeven en/of de houder is vereist. Net zoals bij het storten komt het beheer en het uitvoeren van de verbranding ten laste van de houder, maar mag ook worden toevertrouwd aan de uitvoerder.

8.2.3. De verspreiding van de resten op het proefveld

De vernietiging op het veld van de GG bietenresten is enkel mogelijk op de eigen exploitatie van de houder of het proefveld met de uitdrukkelijke toestemming van de proefhouder en op voorwaarde dat de houder de enige verantwoordelijke blijft.

Deze vernietiging zal door verspreidingen of door onderploegen uitgevoerd worden. Indien de bietencampagne niet beëindigd is, dienen de resten van de bieten ofwel rechtstreeks op het veld verspreid te worden, ofwel opgeslagen in een privé-eigendom (ontoegankelijk bij afwezigheid van de houder).

De verspreider moet na de verspreiding gereinigd worden. Het toezicht op deze velden moet volgens de in punt 10.1. voorgestelde voorschriften uitgevoerd worden.

8.2.4. Compostering

Het composteren van de vooraf geraspte wortels gebeurt in één keer. De rasp moet na gebruik op een correcte manier worden gereinigd. Het composteren gebeurt in een betonnen silo die opgesteld is in een gesloten ruimte. De compost mag enkel gebruikt worden op de gronden van de houder en mag geenszins verkocht worden aan een composteringsfirma.

9. TOEZICHT VAN DE PROEFPERCELEN

9.1. OPVOLGING VAN DE OPSLAG

Er zijn twee soorten opvolgingsmaatregelen van de opslag, met name :

(a) Opvolging tijdens één jaar:

Er wordt geen enkele teelt op het proefperceel aangepland gedurende een kalenderjaar en dit vanaf de oogst van de wortels van de proef. Dit proefperceel zal als volledige braaklegging met grondbewerking beschouwd worden.

Tijdens dit opvolgingsjaar mag geen diepploeging of grondbewerking op het proefperceel worden uitgevoerd die het ingraven van de zaden zou kunnen veroorzaken.

Daarentegen zal de grond herhaaldelijk oppervlakkig bewerkt worden zoals bij een valse inzaai gedurende het ganse jaar. De aldus bekomen opslag moet mechanisch en chemisch worden vernietigd voor ze stadium 15 van de BBCH schaal van de fenologische stadia van suikerbiet (Meier *et al*, 1993) (Bijlage 3) bereikt hebben. Voor de chemische vernietiging wordt een totaal systemisch herbicide

gebruikt (bv. Glyfosate op Liberty Link suikerbieten, glufosinate op Roundup Ready suikerbieten, paraquat indien dubbel resistentie).

Na dit opvolgingsjaar, zal het proefperceel zonder ploeging gezaaid worden. Op het tweede jaar na de oogst van de proef, zijn alle teelten toegestaan, met uitzondering van de soorten van het genus *Beta*.

(b) Opvolging tijdens twee jaren:

Gedurende twee jaar opvolgen door het aanplanten van een graangewas na de vernietiging/het rooien (jaar n) van de GG suikerbietwortels. De aanplanting van dit graangewas (n + 1) moet verplicht worden voorafgegaan door een omploeging. Een erkend selectief herbicide tegen dicotylen wordt gebruikt tijdens het telen. Het tweede jaar (n + 2) zijn alle teelten toegestaan na een nieuwe omploeging, met uitzondering van de soorten van het genus *Beta*.

De opslag die resistent zouden zijn aan de herbicides moeten onmiddellijk worden uitgetrokken en van het proefperceel verwijderd om ze te laten verdrogen. Indien er zaadvorming is opgetreden, moeten ze hermetisch ingepakt en verbrand worden.

Wanneer men na het tweede opvolgingsjaar (n + 2) nog uitlopers aantreft, wordt de opvolging met een bijkomend jaar verlengd.

De keuze van de opvolgingwijze ((a) of (b)) ligt bij de houder/uitvoerder, behoudens

- ✓ Een gemotiveerd advies van de Bioveiligheid Raad en/of het Ministerie van Middenstand en Landbouw,
- ✓ Een ongunstige controle voor één van beide opvolgingwijzen.

9.2. VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR TOEZICHT OP DE PROEFPERCELEN

De verantwoordelijkheid voor het toezicht op proefvelden (bv. de rassenproeven) die door een uitvoerder (zoals bv. het KBIVB of het Ministerie van Middenstand en Landbouw) aangelegd worden berust bij de voornoemde uitvoerder tijdens het jaar van de proefneming.

Evenwel is de houder van de ministeriële toelating (meer bepaald de kennisgever) verantwoordelijk voor het toezicht dat na de vernietiging/oogst van de proefvelden uitgevoerd moet worden. De uitvoerder (bv. KBIVB) kan evenwel dit toezicht uitvoeren op basis van een overeenkomst¹ tussen de betrokkene houders.

10. AFWIJKINGEN VAN HET PROTOCOL

De afwijkingen van het protocol dienen onmiddellijk via een aangetekend schrijven aan het Ministerie van Middenstand en Landbouw en aan de houder van de toelating meegedeeld te worden. Deze afwijkingen kunnen bij voorbeeld een niet-uitgevoerde oogst (voor het begin van de bietencampagne), een vergissing tijdens het rooien,...betreffen.

¹ Een overeenkomst omtrent het toezicht van de opslag op de proefpercelen van transgene suikerbieten werd tussen KBIVB en Semzabel opgesteld.

11. ACTIVITEITEN- EN OPVOLGINGSVERSLAGEN

11.1. ACTIVITEITENVERSLAG

Op het einde van het teeltseizoen moet een door de houder opgesteld activiteitenverslag aan de bevoegde overheid overhandigd worden volgens de door deze laatste vooropgestelde richtlijnen. Dit verslag wordt uiterlijk op 31/12/2002 voorgelegd , behalve in geval van een afwijking. Dit verslag moet tenminste de volgende gegevens bevatten :

- ligging en tijdstip van de verspreiding;
- effectief gebruikte transformanten (de nauwkeurige kenmerken van de transformanten);
- effectieve oppervlakte van de verschillende percelen en aantal gebruikte sites;
- het doel/de doelstellingen van de proef;
- de frequentie en de aard van de waarnemingen op de percelen (zaadvorming, uitlopers...)
- de maatregelen genomen ter vermijding van de verspreiding van transgeen biologisch materiaal buiten de proefpercelen;
- de methode gebruikt voor het vernietigen/de oogst en de doeltreffendheid hiervan;
- de resultaten bekomen bij de verschillende proeven
- de geplande opvolging van de proefpercelen (in functie van het soort opvolging)
- de verschillende punten besproken in het bovenstaande Protocol transgene suikerbieten (logboek en kopieën van de contracten).

Dit activiteitenverslag moet door de houder/uitvoerder worden opgemaakt, behalve voor de rassenproeven waarbij het de uitvoerder is die het verslag dient op te maken.

11.2. OPVOLGINGSVERSLAG

Op het einde van het opvolgingsjaar bij braaklegging of op het einde van elk opvolgingsjaar bij aanplanting van een graangewas, moet er eveneens een verslag worden voorgelegd. Hierin wordt het volgende vermeld :

- de data van de bezoeken aan het proefveld en de gedane waarnemingen,
- de uitgevoerde werkzaamheden en de data van uitvoering,
- de gebruikte herbicides en hun dosis,
-

Dit opvolgingsverslag wordt opgemaakt door de houder/uitvoerder, behalve voor de rassenproeven waarbij het de uitvoerder is die het verslag dient op te maken.

BIJLAGE 1

Hierna vindt u de coördinaten van de zoneverantwoordelijken van de buitendiensten :

Voor zone 1 (Provincies West- en Oost-Vlaanderen) :

De heer Cobbaert Administratief Centrum Ter Plaeten Sint-Lievenslaan 33 A 9000 Gent	Tel : 09 235 25 11 (45) Fax : 09 235 27 64
---	---

Voor zone 2 (Provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams Brabant):

De heer De Bruyn CODA - Campus Tervuren Leuvensesteenweg 17 3080 Tervuren	Tel : 02 769 23 35 Fax : 02 769 23 37
---	--

Voor zone 3 (Provincies Henegouwen, Namen en Waals Brabant) :

De heer Fourez Chaussée de Namur 22 5030 Gembloux	Tel : 081 61 45 35 Fax : 081 61 29 15
--	--

Voor zone 4 (Provincies Luik en Luxemburg) :

De heer Marchal Departement dierlijke productie en landbouwuitbatingssystemen Rue de Serpont 100 6800 Libramont-Chevigny	Tel : 061 22 37 11 Fax : 061 22 46 95
---	--

De heer Hamelryckx Bld de la Sauvenière 73 4000 Luik	Tel : 04 230 30 52 Fax : 04 220 00 39
---	--

BIJLAGE 2

Een overzicht van de **zaai- en vernietigings-/oogstdata** van de transgene proeven moet aan de Inspectie-Generaal Grondstoffen en Verwerkte Producten worden bezorgd :

* hetzij per brief aan het volgende adres :

Ministerie van Landbouw
WTC 3
DG 4 (8ste verdieping)
Simon Bolivarlaan 30
1000 Brussel

* hetzij per fax op het volgende nummer : 02 208 38 66

* hetzij per e-mail via het volgende adres : sylvie.mestdagh@cmlag.fgov.be

De zaai- en vernietigings-/oogstdata zullen per fax of e-mail daags tevoren bevestigd worden.

BIJLAGE 3

BBCH schaal van de fenologische stadia van de biet (*Beta vulgaris* L.ssp.*Vulgaris*) Meier e.a., 1993

CODE	DEFINITIE
------	-----------

Stadium 0 : kiemen/ontwikkeling van de jonge zaailing

00	droge zaadkorrel
01	begin van de absorptie : het zaad begint water op te slaan
02	-
03	totale absorptie (de zaadvliezen barsten)
04	-
05	de wortelkiem ontspruit uit het zaad
06	-
07	de jonge scheut komt uit
08	-
09	opkomst : de jonge scheut breekt door de oppervlakte

stadium 1 : ontwikkeling van de bladeren (jeugd stadium)

10	de zaadlobben zijn horizontaal uitgestrekt, het eerste blad is zichtbaar (grootte van een speldenkop)
11	het eerste paar bladeren is zichtbaar : niet gespreid en zo groot als een erwt
12	2 bladeren (eerste paar) gespreid
13	-
14	4 bladeren (twee paar) gespreid
15	5 bladeren gespreid

1.	En zo verder
19	9 of meer bladeren gespreid (die 10 à 15 % van de rijenafstand bedekken)

stadium 3 : groei van de rozet (teelt bedekt de bodem)

30	-
31	begin van bedekking van de rijenafstand : 10 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
32	20 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
33	30 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
34	40 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
35	50 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
36	60 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
37	70 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
38	80 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar
39	sluiten van de rijen : ongeveer 90 % van de planten van de aanpalende rijen raken elkaar

stadium 4 : ontwikkeling van de vegetatieve rooidelen - de bietwortel

40	-
41	-
42	-
43	-
44	-
45	-
46	-
47	-

48	-
49	de bietwortel bereikt zijn rooigrootte

stadium 5 : verschijnen van de bloeiwijze (tweede jaar)

50	-
51	begin van de lengtegroei van de hoofdstengel
52	de hoofdstengel bereikt een lengte van 20 cm
53	op de hoofdstengel zijn de hechtpunten van de zijscheuten zichtbaar
54	de zijscheuten zijn duidelijk zichtbaar op de hoofdstengel
55	de eerste bloemknoppen zijn zichtbaar op de zijscheuten
56	-
57	-
59	de eerste schutbladeren zijn zichtbaar, de bloemknoppen zijn nog steeds gesloten

stadium 6 : de bloei

60	de eerste bloemen zijn open
61	begin van de bloei : 10 % van de bloemen zijn open
62	20 % van de bloemen zijn open
63	30 % van de bloemen zijn open
64	40 % van de bloemen zijn open
65	volle bloei : 50 % van de bloemen zijn open
66	-
67	de bloeiperiode loopt ten einde : 70 % van de loemen zijn open of verdord
68	-

69	einde van de bloei : alle bloemen zijn verdord, de vrucht wordt zichtbaar
----	---

stadium 7 : ontwikkeling van de vrucht

70	-
71	begin van de ontwikkeling van de vruchten : de dopvruchten zijn zichtbaar
72	-
73	-
74	-
75	groene vruchtwand : de vrucht is nog moduleerbaar, het perisperm is melkachtig en de zaadvliezen zijn beige
76	-
77	-
78	-
79-	

stadium 8 : rijping

80	-
81	begin van de rijping : de vruchtwand is groen tot bruin, de zaadvliezen zijn lichtbruin
82	-
83	-
84	-
85	de vruchtwand is lichtbruin, de zaadvliezen zijn bruin tot roodachtig
86	-
87	de vruchtwand is hard, de zaadvliezen zijn donkerbruin
88	-

89	volledige rijping : de zaadvliezen hebben de uiteindelijke kleur (specifiek voor elke soort en ras), het perisperm is hard
----	--

stadium 9 : veroudering

90	-
91	begin van de verkleuring van de bladeren
92	-
93	de meeste bladeren zijn geelachtig
94	-
95	50 % van de bladeren is bruinachtig
96	-
97	de bladeren zijn dood
98	-
99	product na het rooien